

БРАТЯ ГРИМ

РИЦАРЯТ С ЛЕБЕДА

Превод от немски: Цочо Бояджиев, 2009

chitanka.info

Във Фландрия, там, където днес са разположени градовете Рисел и Довай, в стари времена се намирало кралството Лилефорт; в него властвал Пирион със съпругата си Малабруна. Те създали син на име Ориант. Един ден този последният преследвал в гората елен, еленът му се изплъзнал в някаква река и Ориант седнал уморен да си почине до един хубав кладенец. Като седял така сам, приближила се благородна девица, която съзряла кучетата му и попитала с чие разрешение той ловува в гората. Тази девица се казвала Беатрикс и Ориант бил така запленил от удивителната ѝ красота, че ѝ открил любовта си и още там ѝ поискал ръката. Беатрикс се съгласила и младият крал я отвел със себе си от гората право в Лилефорт, та да отпразнуват радостна сватба. Матабрун, майка му, обаче се възпротивила и била сърдита на младата невеста, задето била гола и боса и никой не знаел откъде е. След известно време кралицата забременяла; междувременно се случило той, че тя стояла случайно на прозореца и видяла да носят, за да бъдат кръстени, две дечица, родени наведнъж от някаква жена. Тогава тя скришом повикала съпруга си и го попитала как е възможно жена да роди две деца, без да е имала двама мъже? Ориант отговорил: „По Божия милост жена може да зачене и седем деца от мъжа си.“ Скоро след това кралят трябвало да тръгне на война; тъй като съпругата му била бременна, той я поверил на майка си да се грижи внимателно за нея и се сбогувал. Матабруна обаче мислела само лошото и се договорила с акушерката, когато кралицата роди, да ѝ подставят кученца вместо децата, самите деца трябвало да бъдат убити и Беатрикс да бъде обвинена, че нечестиво се е сношавала с кучета.

Когато дошло времето, Беатрикс родила седем синове и една дъщеря и на врата на всяко дете имало сребърна верижка. Матабруна отнесла тутакси децата и донесла кутретата; акушерката на свой ред се провикнала: „Ах, кралице, какво е станало с Вас! Вие родихте седем отвратителни кутрета, махнете ги и нека бъдат погребани под земята, та да остане опазена честта на краля.“ Беатрикс плачела и кършела жалостиво ръце; ала старата кралица започнала да я укорява и обвинява в най-позорното прелюбодеяние. След което Матабруна си тръгнала, повикала един доверен слуга, предала му седемте дечица и рекла: „Сребърните верижки на това котило означава, че тези деца след време ще станат разбойници и убийци; затова трябва да побързаме да очистим света от тях.“ Слугата ги взел в мантията си, отишъл в гората

и се канел да ги убие; когато обаче те му се усмихнали, се смилил, положил ги на земята и ги оставил на Божието милосърдие. След което се върнал в двора и казал на старата, че е изпълнил заповедта ѝ, за което тя му обещала голяма награда. В същото време седемте деца плачели от глад в гората; някакъв отшелник на име Елиас ги дочул, намерил ги и ги отнесъл, завити в дрехата му, в килията си. Старецът не знаел обаче как да ги изхрани; и виж ти, притичала бяла коза, подала бозките си на децата и те започнали жадно да сучат от тях. Тази коза се появявала всеки ден, додето децата пораснали и заякнали. Отшелникът им направил малки дрешки от листа, те си играели в гъсталаците и търсели диви плодове, от които похапвали, а били и възпитавани в богобоязливост и милостивост.

След като победил врага, кралят се върнал у дома си и бил посрещнат с оплакването, че съпругата му е родила от нечисто куче седем кутрета, които са били премахнати. Налегнала го дълбока болка; свикал съвета си и попитал какво да прави. Някои съветвали кралицата да бъде изгорена, други само да бъде затворена. Последното допаднало повече на краля, понеже той все още я обичал. Така невинната Беатрикс била затворена до времето, когато ѝ бъде простено.

Междувременно отшелникът бил кръстил седемте деца и едно от тях, което особено обичал, нарекъл на свое име Елиас. Облечените в дрешките си от листа, босоноги и гологлави деца обикаляли винаги заедно из гората. Случило се един ловец на старата кралица да ловува там, та той видял всичките седем дечица, със сребърните верижки на шия, седнали под едно дърво, от което късали диви ябълки и похапвали. Ловецът ги поздравил, децата побягнали към килията, а отшелникът помолил ловеца да не им сторва зло. Когато се върнал в Лилефорт, ловецът разказал всичко видяно от него на Матабруна; тя се учудила и се досетила, че това трябва да са били седемте деца на Ориант, които Бог е опазил. Тутакси рекла: „Добри ми приятелю, вземете от хората си и възможно най-бързо се върнете в гората, убийте седемте деца и като доказателство ми донесете седемте верижки! Ако не го направите, ще платите със собствения си живот, а ако го сторите, ще получите голяма награда.“ Ловецът казал: „Ще изпълня заповедта Ви“, взел със себе си седмина мъже и се отправил с тях към гората. Попътно минали през село, където се била струпала голяма тълпа хора. Ловецът попитал за причината и получил следния отговор: „Ще

бъде екзекутирана жена, която е убила детето си.“ Ах, помислил си ловецът, тази жена ще бъде изгорена, задето е убила едно дете, а аз съм тръгнал да убия седем; прокълнатата да е ръката, която ще стори такова нещо! Тогава всички ловци заявили: „Няма да сторим никакво зло на децата, ами ще снемем верижките им и ще ги отнесем на кралицата като доказателство, че децата са мъртви.“ Те стигнали до гората, а отшелникът тъкмо бил излязъл да проси хляб в селото и бил взел със себе си едно от децата, което да му помага при носенето. Шестте останали викнали от страх, като видели непознатите мъже. „Не се бойте“, продумал ловецът. Уловили децата и смъкнали верижките от шиите им; в същия миг децата се превърнали на бели лебеди и отлетели в небето. Ловците се уплашили много, но в края на краищата се върнали у дома и отнесли на кралицата шестте верижки, като обяснили, че са загубили седмата. Матабруна се разсърдила и наредила на един златар да изкове от шестте една паница. Златарят взел едната верижка и понечил да изпробва в огъня, дали среброто е добро. Тогава верижката натезжала така, че вече тежала толкова, колкото преди това шестте заедно. Златарят се учудил, дал петте на жена си да ги съхрани; а от шестата, която била разтопена, направил две паници, всяка толкова голяма, колкото била поискала Матабруна. Едната запазил заедно с верижките, а другата отнесъл на кралицата, която останала много доволна от тежестта и големината ѝ. Когато децата се превърнали в бели лебеди, отшелникът се завърнал заедно с младия Елиас у дома и се ужасил, дето останалите ги нямало. Търсели ги през целия дълъг ден, чак до вечерта, не ги намерили и много се натъжили. Рано на следващата сутрин малкият Елиас продължил да дири братята и сестра си, додето достигнал до някакво езерце, а в него видял шест лебеда, които доплували и позволили да ги нахрани с хляб. От този миг той всеки ден отивал до езерото и носел хляб на лебедите; така минало много време.

Матабрун пък все мислела как да погуби затворената Беатрикс. Намерила лъжесвидетел, който твърдял, че познавал кучето, с което кралицата била извършила нечестивото си деяние. Ориант отново се почувствал оскърбен; и когато свидетелят заявил, че ще докаже твърдението си пред Божия съд в битка срещу всекиго, кралят се закълел, че Беатрикс ще умре, ако никой боец не се застъпи за нея. В нещастията си тя се обърнала към Бога, който чул молбите ѝ и пратил

ангел при отшелника. Този последният научил всичко, което се било случило: кои са лебедите и каква опасност грози бедната им майка. Младият Елиас се зарадвал от тази вест и се отправил босоног, гологлав и облечен в дрехите си от листа към двореца на краля, своя баща. Съдът тъкмо се бил събрал и предателят стоял готов да се бие. Появил се Елиас, чието единствено оръжие била една дървена тояга. При все това младежът надвил противника си и доказал невинността на любимата си майка, която тутакси била освободена и възстановена в предишните си права. Когато цялото предателство било разкрито, повикали златаря, който бил изковал верижките на лебедите. Той дошъл и донесъл пет верижки и паницата, която бил изработил от шестата. Елиас взел въпросните верижки и нямал търпение да освободи братята и сестрата си; изневиделица в дворцовото езеро долетели шест лебеда. Бащата и майката излезли с него, а народът се тълпял на брега в желанието си да види чудото. Щом забелязали Елиас, лебедите доплували до него, той ги погалил по перата и им показал верижките. След което поставил една след друга верижките около шиите им, в същия миг те застанали в човешкия си лик пред него, четири синове и една дъщеря, и родителите се втурнали да прегърнат и целунат децата си. Когато обаче шестият лебед видял, че само той е останал и не се е превърнал в човек, дълбоко се натъжил и заскубал от болка перата си; Елиас плачел и го увещавал да има търпение. Лебедът кимнал с глава, все едно му благодари, и всички го съжалили. След което петте останали деца били отведени в църквата и кръстени; дъщерята получила името Роза, а по-късно четиримата братя станали благочестиви и храбри герои.

След тези удивителни събития крал Ориант предал управлението на кралството в ръцете на сина си Елиас. Младият крал на свой ред решил най-напред да отдаде справедливост, превзел здравата крепост, в която се била укрила Матабрун, и предал злодейката на съда, който я осъдил на смърт чрез изгаряне. Присъдата била незабавно изпълнена. Елиас управлявал още известно време в Лилефорт; когато обаче един ден видял лебеда, своя брат, да тегли някаква ладия в дворцовото езеро, загубил покой и сметнал видяното за небесен знак, подканващ го да последва лебеда и да придобие някъде другаде чест и слава. Събрал родителите, братята и сестра си, разкрил им намерението си и ги разцелувал за сбогом. След което наредил да му донесат ризницата

и щита. Ориант, баща му, му подарил рог и казал: „Пази този рог! Защото всички, които чуят звука му, няма да бъдат споходени от злина.“ Лебедът изкрещял три-четири пъти със странен глас и Елиас се спуснал към езерото; птицата тутакси разперила криле, все едно радостно го поздравява, и склонила глава. Елиас стъпил на ладията, а лебедът застанал пред нея и я повел; понесли се бързо от река към река, от поток към поток, додето не стигнали мястото, отредено им по Божия воля.

По това време властвал Ото I, император на Германия, и под неговия скиптър стояли Ардените, Лютих и Намур. Той тъкмо бил свикал събрание в Ниймеген и всеки, който се жалвал за някаква несправедливост, идвал и съобщавал за нея. Случило се така, щото и графът на Франкенбург се изправил пред императора и обвинил херцогинята на Билон (Буйон) Клариса, че е отровила съпруга си и че по време на неговото тригодишно плаване е родила незаконна дъщеря; поради което страната трябва да се падне нему като брат на херцога. Херцогинята се оправдавала колкото можела; съдиите обаче отредили Божи съд, при който боец трябвало да се изправи срещу графа на Франкенбург и да защити невинността ѝ. Херцогинята обаче се оглеждала напразно за спасител; междувременно всички чули звука на рог. Императорът погледнал през прозореца и съзрял по водата да се носи ладия, водена от лебед, а в нея стоял Елиас във всеоръжие. Император Ото се учудил, и когато лодката спряла и юнакът скочил на брега, накарал да го доведат незабавно при него. Херцогинята също го видяла да се приближава и разказала на дъщеря си съня, който сънувала последната нощ: „Присъни ми се, че спорим с графа пред съда и че съм осъдена да бъда изгорена. И когато пламъците изригнаха, над главата ми прелетя лебед и донесе вода, с която угаси огъня; от водата се надигна риба, която накара всички да се разтресат от страх; ето защо се надявам, че този рицар ще ни спаси от смъртта!“ Елиас поздравил императора и рекъл: „Аз съм беден рицар, когото жаждата за приключения доведе тук, за да Ви служи.“ Императорът отговорил: „Приключението е налице! Тук пред Вас стои осъдена на смърт херцогиня; ако се биете за нея, бихте могли да я спасите, стига делото ѝ да е право.“ Елиас хвърлил поглед към херцогинята и тя му се видяла напълно почтена, а пък дъщеря ѝ била такава чудна красавица, че много му се харесала. Тя му се заклела през сълзи, че е невинна; и

Елиас приел да се сражава за нея. Било дадено началото на двубоя и след опасно сражение Рицарят с лебеда съумял да отсече главата на граф Ото, така че невинността на херцогинята била доказана. Императорът поздравил победителя; а херцогинята отстъпила страната на дъщеря си Клариса и я омъжила за героя, който я бил освободил. Сватбата била отпразнувана пищно в Ниймеген; след което се оттеглили в Билон, където били посрещнати с радост. След девет месеца херцогинята родила дъщеря, която получила името Ида и покъсно станала майка на прочути герои. Един ден херцогинята попитала съпруга си за приятелите и сродниците му, както и откъде е дошъл. Той обаче не отговорил, ами й забранил да задава такива въпроси; в противен случай ще бъде принуден да се раздели с нея. Та тя повече не го разпитвала и шест години живели в мир и покой.

Само че забраниш ли нещо на жените, те непременно го правят, и една нощ, лежейки до съпруга си, херцогинята все пак рекла: „О, господарю мой! Ще ми се да узная откъде сте.“ Като чул това, Елиас се натъжил и отвърнал: „Знаете, че не бива да научите; заклевам Ви се, че утре ще напусна страната.“ И колкото тя и дъщеря им да се вайкали и плачели, на сутринта херцогът станал, привикал хората си и им наредил да отведат жена му и дъщеря му в Ниймеген, за да ги повери на императора; тъй като никога повече няма да се върне. При тези му думи се дочул викът на лебеда, който се радвал на завръщането на брат си, и Елиас стъпил на ладията. Херцогинята отпътувала заедно с дъщеря си за Ниймеген, а скоро там доплувал и лебедът. Елиас надул рога си и се изправил пред императора, комуто заявил, че по принуда трябва да напусне страната му, и му поверил дъщеря си Ида. Ото приел и като се сбогувал, Елиас целунал нежно жена си и детето и отпътувал с ладията.

Лебедът го повел отново към Лилефорт, където всички, но най-вече майка му Беатрикс, го срещнали с радост. Елиас умувал преди всичко как да освободи брата си лебед. Повикал златаря и му подал паниците, като му заповядал да изкове от тях верижка като онези, които някога разтопил. Златарят го сторил и донесъл верижката; Елиас я окачил на лебеда и той тутакси се превърнал в красив юноша, бил кръстен и назван Есмер (според други Емери, Емерих).

След някое време Елиас разказал на роднините си случилото му се в страната Билон; отрекъл се от света и встъпил в манастир, за да

живее там до края на дните си. За спомен обаче накарал да построят дворец, напълно подобен на онзи в Ардените, и го нарекъл със същото име, Билон.

Когато Ида, дъщерята на Елиас, навършила четиринадесет години, император Ото я оженил за Евстахий, граф от Бон. Веднъж, докато спяла, на Ида се присънило, че на гърдите ѝ лежат три деца, всяко с корона на главата; ала короната на третото се строшила и тя дочула глас, който ѝ казал, че ще роди трима синове, които ще принесат голяма полза на християнството; само трябва да внимава те да не сучат друго мляко освен нейното. За три години графинята родила трима синове; най-големият се казвал Готфрид, вторият Балдевин, третият Евстахий, и всички тях тя откърмила със собственото си мляко. Случило се обаче веднъж по Петдесетница графинята да се забави в църквата и да остави задълго само кърмачето Евстахий; детето плачело така, че една друга жена му дала да бозае от нея. Когато графинята се върнала и видяла сина си на гръдта на въпросната жена, тя възкликнала: „Ах, госпожо, какво сте направили? Сега детето ми ще загуби достойнството си.“ Жената отговорила: „Мислех, че върша добро, тъй като то плачеше и исках да го успокоя.“ Графинята обаче била съкрушена, не хапнала и не пийнала нищо целия ден, а и не поздравявала хората, които ѝ бивали представени.

Херцогинята, нейната майка, се опитвала междувременно да се осведоми за съдбата на съпруга си, както и къде се намира той; та тя разпратила поклонници да го дирят из всички страни. Най-сетне един от тези поклонници се озовал пред някакъв дворец, за името на който попитал и с удивление чул, че дворецът се казва Билон; понеже знаел много добре, че Билон се намира далеч от това място. Местните люде му съобщили обаче защо Елиас издигнал тази постройка и ѝ дал тъкмо това название, и разказали цялата история. Поклонникът поблагодарил Богу, задето най-сетне е намерил онова, което търсел толкова дълго; явил се пред крал Ориант и синовете му и разказал, как стоят нещата с херцогинята в Билон и дъщеря ѝ. Есмер отнесъл радостната вест на Елиас в неговия манастир. Елиас дал на поклонника като знак венчалната си халка; останалите също пратили много скъпоценности на приятелите си в Билон. Поклонникът се отправил с тях към родината си и скоро херцогинята и графинята се явили при съпруга и баща си в неговия манастир. Елиас ги посрещнал радостен, не след

дълго обаче умрял; от скръб херцогинята го последвала скоро. След като родителите ѝ били погребани, графинята се върнала у дома в страната си и възпитала синовете си в добродетелност и богобоязливост. По-късно тези синове отнели от неверниците Светите земи, а Готфрид и Балдевин били ръкоположени за крале в Йерусалим.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.